Kaina 25 pf.
Kitur 30 pf.

VIEŠOSIOS LIETUVIŲ

BALSAS

1

Nr.47.
1945.XII.20.
Ketvirtadienis

IŠ MASKVOS KONFERENCIJOS

MASKVA. Pranešama, kad Maskvos konferencija vyksta draugiškoje nuotaikoje. Ypač konferencijos darbais žymiai palengvėjo grįžus Stalinui. Vakar jis priėmė Bevinį ir Byrnes'ą - anglų - amerikiečių pasiuntinius. Šiandieną užs. reikalų ministeriai pakviesti oficialiam bankietui pas Molotovą. Diskusijos apie atominę energiją jau pažengė į priekį. Byrnes ir Bevinas tarėsi su savo patarėjais. Byrnes konferavo su J.C.Vincent, valstybės departamento Tolimųjų Rytų sekcijos šefu, su H.Mathews - Europos sekcijos galva ir su vienu žymiausiu JAV atomo mokslininku J.B. Conant. Be to, abu ministeriai tarėsi su savo Persijos ekspertais ir padarė apsilankymus pas Kinijos ir Pranoūzijos pasiuntinius.

RUSIJA NORĖJO KITI KARTU SU AŠIES VALSTYBĖMIS

TOKIO. Princas Funimaro Konoye prieš nusižudydamas, šeštadienį, paraše nepaprastai įdomų dokumentą, kurį dabar paskelbė jo sūnus. Konoye teigia, jog 1940 metais Rusija susitarė prisijungti prie ašies valstybių, planuodama pasidalinti rytinį pasaulį, bet planas iširo dėl Vokietijos įsitikinimo, jog ji galinti nugalėti Rusiją per 2 ar 3 mėn. Siūlomoj sąjungoj tarp Rusijos ir ašies buvo pasiraūyta slapta sutartis, pagal kurią Indija ir Persija turėjo tapti būsimąja Rusijos įtakos sfera. Japonai turėjo gauti pietų jūrų sritį, Vokietija būtų užėmusi centralinę Afriką, o italai šiaurės Afriką. Bet, anot Konoye, planas nebėjo priekin ir po 3 mėnesių, kada susitarimas būtų buvęs jau principiniai pasiektas, vokiečių valdininai sluoksniai jau viešai kalbėjo apie Vokietijos - Rusijos karo neišvengiamumą. Hartą japonai oficialiai kreipėsi į Berlyną, prašydami išvengti karo su Rusija, bet vokiečiai atmetė tą prašymą sakydami, jog "bus įmanoma užbaigti karo veiksmus per 2-3 mėnesius."

AMERIKA NEPRIPAŽĮSTA AUTONOMINĖS AZARBEIDŽANO VYRIAUSYBĖS

NEW-YORKAS. Iš JAV pranešama, kad Amerika nepripažįsta Azarbeidžano autonominės vyriausybės, nes ji nėra šaunumos nutarimo pasėka. Persijos min. pirmininkas Hakimi, kalbėdamas parlamente, pažymėjo, kad Persija niekada nepripažins Azarbeidžano autonomijos. Jo kalba buvo palydėta audringomis ovacijomis.

ČIANGKAIŠKAS TIKISI SU KOMUNISTAIS SUSITARTI

CHUNGKINGAS. Čiangkaišekas pareiškė žurnalistams, jog jis tikisi pasiekti "taikingo ir širdingo susitarimo" su komunistais ir jog Kinijos vyriausybė busianti praplėsta. Prezidento Trumano atsišaukimas, anot jo, rodąs "aiškų situacijos supratimą". Komunistų delegacijos vadas taikos derybose gen.Chou En-lai pranešė spaudai, jog komunistai turi "konkrečių pasiūlymų visos Kinijos taikos planui".

VAŠINGTONAS. Prezidentas Trumanas vakar pareikalavo armijos ir laivyno sujungimo į vieną departamentą ir skatino kongresą priimti visuotinio karinio apmokymo įstatymą.

NEW-YORKAS. Forde fabrikų darbininkai atmetė jiems padarytą pasiūlymą padidinti algas 12 procentų kaip per mažą ir streiką tęsia.

TOKIO. Japonijos rinkimai įvyks paskutinę sausio savaitę. Liberalai ir progresyvieji, didžiausios Japonijos partijos, savo politika remia imperatoriaus sistemą. Mažą skaičiumi komunistų partija reikalauja imperatoriaus nuvertimo.

FRANKFURTAS. Gen. Morgen pareiškė, kad UNRRA administracija Europoje bus iš esmės pakeista. Numatoma pravesti tikslesnę maisto ir rūbų kontrolę ir tam tikslui valdininkų skaičius Vokietijoje /kurių buvo 5.000/ 2.000 padidinamas.

PARYŽIUS. Pranoūzijos vyriausybei pasiūlyta įvesti mirties bausmę spekuliantams.

LD 266
1945, Nr.47

RŪPESČIAI DĖL IRANO /Iš "The New Leader",Nov./ And

Šioj Artimųjų Rytų šaly, turtingoj naftos ir metalais, nuošaly nuo svarbiųjų komercinių kelių, britų ir rusų interesai susikerta. Šio susidūrimo rezultatai jau daugiami visai kitoj pasaulio pusėj - Amerikoj. Britai nori toliau plėsti nuosavų naftos laukų eksploatacija pietinėse Irano provincijose ir išlaikyti kelius, vedančius per Iraną Indijon. Rusija nori dalyvauti Irano naftos ir rūdos eksploatacijoje, gauti neužšąlantį uostą Persijos įlankoj ir naudotis Irano keliais prekių tranzitui į ir iš centrinės Azijos. JAV nenori jokių specialių privilegijų. Bet iraniečiai ten nori turėti amerikiečius.

Iranas, kurį mes paprastai vadiname Persija, užima 628.800 kv. mylių plotą, šengtą daugumoj smėliu ir akmenimis. Gyventojų skaičiuojama apie 15 milijonų, iš kurių 3 mil. nomadai. Didžioji gyventojų dauguma turi per žemą pragyvenimo standartą, ir jie neskaitomi stambiais amerikoniškų prekių įpirkėjais, o amerikiečių importas iš Irano - kilimai, karakulis, kašmirų ožio plaukai, kaviaras - nėra mums gyvybiškas. Tačiau mes gyvybiškai liečiami to, kas dedasi šiame tolimam, neėerlingam krašte. Daugiau kaip prieš šimtmetį britai čia visiškai užblokavo praėjimą rusams. Sovietų spaudimas šiandien labai smarkus. Tačiau britai turi rimtas nuolaidoms. Jei Sovietų Sąjunga pamėgintų šengti per toli, konfliktas sunkiai būtų išvengtas, ir tokio konflikto ignoruoti mes negalėtume. Iraniečiai seniai bijojo karo tarp dviejų didžiųjų jėgų, žinodami, kad nugalėtojas gali Iraną užimti. Bet jie lygiai bijo tarpusavės rusų ir britų sutarties, kuri rezultate būtų ne kas kita, kaip jų krašto padalinimas. "Kai britų Liūtas ir rusų Mešku pajudės", rašė vienas 19-jo šimtmečio persų poetas, "Irano likimas bus išspręstas". Liūtas ir Meška pajudėjo 1907 m. Skelbdami, esą jie "saugiuka gerbti Persijos integralumą ir nepriklausomybę", kraštą padalino į tris zonas - šiaurinę Rusijos įtakon, pietinę, su turtingais naftos laukais, britų kontrolėn ir vidurinę, abiejų sutikimu, paliko laisvą. Šis susitarimas buvo sulaužytas 1917 metais Rusijos Revoliucijos metu ir tuojau pat abi jėgos susikirto Persijoj. Po kovų, Persija pasirodė vėl su savo senovišku vardu Iranas ir karių pasodintu į sostą Riza Kulmu. Riza Kalmas gudriu žaidimu vedė Rusiją ir Britaniją priešais viena kitą taip, kad 1930 metais jo tauta jau buvo ant politinės ir ūkinės nepriklausomybės kelio. Hitleriui užpuolus Rusiją, Meška ir Liūtas vėl pajudėjo: britų ir sovietų armijos užpuolė Iraną 1941 m. rugpiūtyje ir per 3 dienas paklupdė iraniečių pajėgas. Sovietai tuo norėjo užtrenkti savo užpakalines duris galimai vokiečių atakai į Baku naftos laukus ir tuo pačiu užtikrinti saų kelią išilgai Iraną, Amerikos tiekimams. Britų motyvas buvo užsitikrinti, kad sovietų dalinių buvimas šiauriniame Irane nebūtų pavojingas britų interesams Persijos įlankoj. Britai ir rusai pažadėjo savo jėgas evakuoti iš Irano po šešių mėnesių užbaigus karą prieš Vokietiją ir jos sėbrus. Šis pažadas, duotas 1941 m., buvo dar kartą užakcentuotas 1943 m. Teherano konferencijoj Amerikos iniciatyva ir prezidento Roosevelto parašas, pačėtas šalia Stalino ir Churchillio parašų, viešai išreiškė augantį Amerikos interesą matyti Iraną nepriklausomą. Tas susitarimas dar kartą buvo patvirtintas Potsdamo. /B.č./.

VIETOS ŽINIOS

RINKIKŲ DĖMESIUI. Ryt raštinėje atidaromi rinkikų sąrašai. Norintieji gali pasitikrinti, kad rinkimų metu nebūtų nesaikumų.

NAUJI LEIDINIAI. Kalėdų Šventių proga "Giedra" išleido vaikams skirtą 12 psl. leidinėlį "Dekite žvakutes". Leidinėlyje yra L.Žitkevičiaus, K.Jakubėno, Vytės Nemunėlio, J.Meko eilėraščiai ir A.Meko pasakėlė. Leidinėlį gausiai iliustruotas dail. V.Adamkevičiaus. Be to, jau atspausdinti Kalėdiniai ir su lietuviškais vaizdais atvirukai.

"W.L. BALSAS" išeina kasdien, be šventadienių. Redaguoja Redakinė Kolegija. Leidžia "Giedra" Permitted by DP Camp's Direction /UNRRA/.